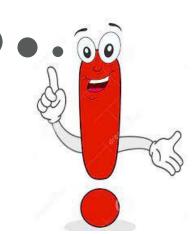
C#

II deo

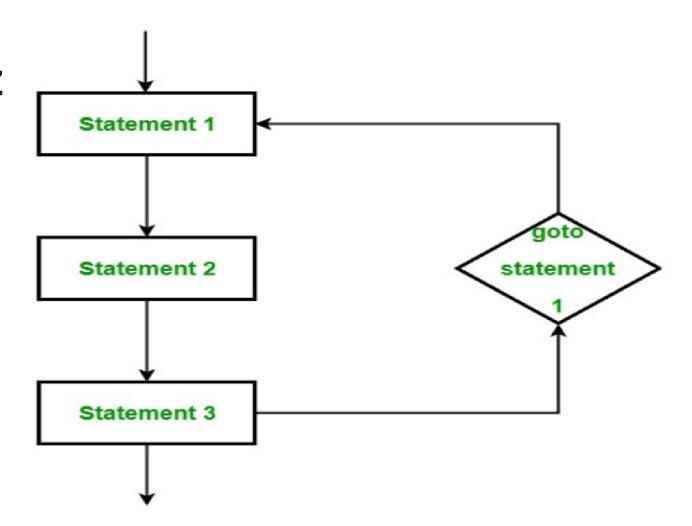
Goto izraz

- Goto naredba se koristi za prenos kontrole toka izvršavanja na neku određenu labelu.
- Smislena upotreba
  - switch naredba
  - o iskakanje iz duboko ugnjezdenih petlji
  - o ponovno izvrsavanje koda nakon unosenja ispravki

To što postoji ne znači da ga treba koristiti.

Goto izraz


```
string coffeeType = Console.ReadLine();
switch (coffeeType) {
    case "milk":
      Console.WriteLine("Can I have a milk coffee?");
      break;
    case "black":
      Console.WriteLine("Can I have a black coffee?");
      // transfer code to case "milk"
      goto case "milk";
    default:
      Console.WriteLine("Not available.");
        break;
```

```
for (int i = 0; i < 10; i++){
   for (int j = 0; j < 10; j++){
       while (someCondition) {
            // ....
            if (someOtherCondition){
               goto finished;
finished:
```

Decimalni tip

- Ne postoji u Javi
- Koristi se za predstavljanje realnih brojeva
- Pored njega u C# postoje i float i double
- Pruža veću preciznost i manji raspon od *float* i *double* brojeva
- Koristi se za finansijske i monetarne račune
- Tip realnog literala određuje se pomoću sufiksa:
  - D Double
  - F –Float
  - M -Decimal

Preklapanje operatora

- Korisnički definisani tip može da redefiniše predefinisane C# operatore. Odnosno, tip može da pruži prilagođenu implementaciju operacije u slučaju da su jedan ili dva operanda tog tipa.
- Deklaracija operatora mora da ispunjava sledeća pravila:
  - Sadrži public i static modifikator pristupa
  - Unarni operator ima jedan ulazni parametar, a binarni dva ulazna parametra od kojih najmanje jedan mora da bude istog tipa kao i tip nad kojim se definiše operator.

Preklapanje operatora

- Funkcije sa posebnim imenima:
  - Ključna reč operator
  - Simbol operatora koji se definiše

```
// Overload + operator to add two Box objects.
public static Box operator+ (Box b, Box c) {
   Box box = new Box();
   box.length = b.length + c.length;
   box.breadth = b.breadth + c.breadth;
   box.height = b.height + c.height;
   return box;
}
```

For petlja

- For petlja služi za izvršavanje bloka izraza više puta sve dok je neki uslov ispunjen. Sastoji se iz 3 dela, a to su:
  - Inicijalizacija promenljive
    - U ovom delu je potrebno definisati i inicijalizovati promenljivu koja će se koristiti u uslovnom izrazu i u delu za promenu koraka. Izvršava se samo jednom i to na početku *for* petlje.
  - Uslov
    - Predstavlja relacioni izraz, koji vraća *True* i *False*. Od ovog izraza zavisi da li će se telo *for* petlje izvršiti ili ne. Provera uslova se dešava pre svake iteracije.
  - Korak
    - U ovom delu definišemo kako se menja promenljiva koju smo definisali u prvom delu. Ovaj deo for petlje se izvršava svaki put nakon izvršavanja tela for petlje. Obično je to inkrement ili dekrement izraz.

For petlja

- Koraci izvršavanja for petlje:
  - 1. Definisanje i inicijalizacija promenljive
  - 2.Provera da li je uslov ispunje ili ne
  - 3.Ako je uslov ispunjen onda se izvršava telo petlje
  - 4.Evaluacija koraka
  - 5. Ponovna provera da li je uslov ispunje ili ne

Foreach petlja

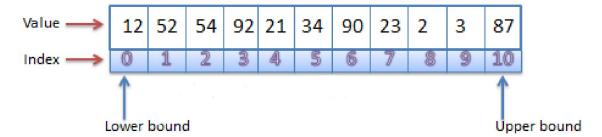
• Foreach petlju koristimo za iteraciju kroz neku kolekciju podataka ili niz.

```
foreach (type variableName in arrayName)
{
  // code block to be executed
}
```

Ključna reč *in* služi za ponavljanje iterabilne stavke. Ona na početku svake iteracije bira stavku iz kolekcije i smešta je u promenljivu.

Foreach petlja

- U prvoj iteraciji je prva stavka sačuvana u promenljivoj, ukoliko u kolekciji ima još elemenata onda se izvršava sledeća iteracija, na čijem početku se bira nova stavka iz kolekcije.
- Broj izvršavanja foreach petlje zavisi od broja stavki u kolekciji.

Niz

- Struktura podataka koja se koristi za čuvanje fiksnog broja elemenata istog tipa podataka.
- Deklariše se na isti način kao i promenljiva, ali uz upotrebu uglastih zagrada.
- System.Array klasa koja sadrži metode za kreiranje, manipulaciju, pretragu i sortiranje nizova.
- Elementi niza se čuvaju sekvencijalno u memoriji, što utiče na performanse.
- Svaki element niza ima jedinstven indeks koji počinje sa 0 i naknadno se uvećava za 1. Indeks prvog elementa je donja granica, a indeks poslednjeg je gornja granica.
- Može da se prosledi kao parametar metode.
- Nizovi su referentni tipovi.

Deklaracija

```
int[] intArray;
bool[] boolArray;
string[] string Array;
double[] doubleArray;
byte[] byteArray;
Student[] customClassArray;
```

Inicijalizacija

```
#defining array with size 5, add values later on
int[] intArray1 = new int[5];

#defining array with size 5, add adding values at same time
int[] intArray2 = new int[5]{1, 2, 3, 4, 5};

#defining array with size 5 elements which indicates the size of an array
int[] intArray3 = {1, 2, 3, 4, 5};

int[] intArray = new int[]; //compile error: must give size of an array
```

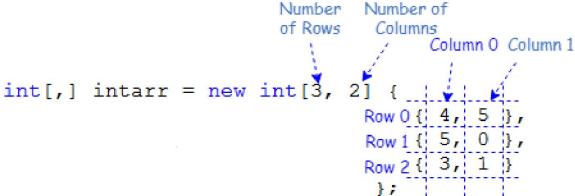
Prilikom inicijalizacije morate definisati veličinu niza ili u vitičastim zagrada navesti elemente niza. Ukoliko ne navedete ni veličinu, a ni elemente kompajler će vam izbaciti grešku.

Pristup elementima niza

```
int[] intArray = new int[3]{10, 20, 30 };
for(int i = 0; i < intArray.Length; i++)</pre>
    Console.WriteLine(intArray[i]);
intArray[0]; //returns 10
intArray[2]; //returns 30
int[] evenNums = { 2, 4, 6, 8, 10};
string[] cities = { "Mumbai", "London", "New York" };
foreach(var item in evenNums)
    Console.WriteLine(item);
foreach(var city in cities)
    Console.WriteLine(city);
```

Višedimenzionalni niz

- Višedimenzionalni niz je niz koji sadrži više dimenzija koje predstavljaju elemente u tabelarnom formatu poput redova i kolona.
- Deklarišu se specificiranjem vrste podataka elemenata praćene uglastim zagradom sa separatorom zarez
   ([,]). Prvi element u zagradi predstavlja brc
- Broj kolona je u svakom redu isti.

Inicijalizacija višedimenzionalnog niza

- Prilikom inicijalizacije moramo navesti koliko redova i kolona imamo
- Ako hoćemo možemo odmah da navedemo i elemente niza upotrebom vitičastih zagrada, kao što je prikazano na primeru

Pristup elementima niza

- Elementima niza pristupamo navođenjem indeksa reda i indeksa kolone unutar uglastih zagrada
- Indeksi počinju od 0

```
int[,] intArray = new int[3,2]{
                                 \{1, 2\},\
                                 \{3, 4\},\
                                 {5, 6}
                             };
intArray[0,0]; //Output: 1
intArray[0,1]; // 2
intArray[1,0]; // 3
intArray[1,1]; // 4
intArray[2,0]; // 5
intArray[2,1]; // 6
```

Jagged array

- Jagged nizovi su poznati kao matrice, odnosno niz nizova. Oni umesto jedne vrednosti skladište nizove.
- Deklarišu se navođenjem tipa podatka iza kojeg slede dva para uglastih zagrada ([][]). Prva zagrada određuje veličinu matrice, a druga zagrada dimenziju niza koji će se čuvati.
- Prilikom inicijalizacije ovog niza potrebno je navesti veličinu matrice, odnosno koliko nizova će da sadrži.
- Nizovi koji se skladište mogu da budu različitih veličina.

int[][] jagArray = new int[5][];

0	int[]	
1	int[]	
2	int[]	
3	int[]	
4	int[]	(6)

Inicijalizacija jagged niza

 Potrebno je prvo da specificirate veličinu matrice, a zatim da inicijalizujete nizove koji će da se nalaze u matrici.

```
int[][] intJaggedArray = new int[2][];
intJaggedArray[0] = new int[3]{1, 2, 3};
intJaggedArray[1] = new int[2]{4, 5 };
```

Pristup elementima jagged niza

• Elementima niza pristupamo upotrebom dva para uglastih zagrada, u prvoj zagradi navodimo redni broj niza kojem pristupamo, a u drugoj indeks elementa u nizu kojem pristupamo

```
int[][] intJaggedArray = new int[2][];
intJaggedArray[0] = new int[3]{1, 2, 3};
intJaggedArray[1] = new int[2]{4, 5 };
Console.WriteLine(intJaggedArray[0][0]); // 1
Console.WriteLine(intJaggedArray[0][2]); // 3
Console.WriteLine(intJaggedArray[1][1]); // 5
```

Lista

- Generički tip podataka
- List (C#) <⇒ ArrayList (Java)
  - Implementirana kao IList<T>
- Sadrži elemente određenog tipa podataka.
- Sadrži metode za sortiranje, pretragu i modifikacije.

Kreiranje liste i dodavanje elemenata u listu

```
var cities = new List<string>();
cities.Add("New York");
cities.Add("London");
cities.Add("Mumbai");
cities.Add("Chicago");
cities.Add(null);// nulls are allowed for reference
type list
//adding elements using collection-initializer
syntax
var bigCities = new List<string>()
                        "New York",
                        "London",
                        "Mumbai",
                        "Chicago"
                    };
```

```
// Create a list
List<string> AuthorList = new List<string>();
// Add items using Add method
AuthorList. Add ("Mahesh Chand");
AuthorList.Add("Praveen Kumar");
// Add a range of items
string[] authors = { "Mike Gold", "Don Box",
                         "Sundar Lal", "Neel Beniwal"
};
                                          Elemente u listu
                                           možemo dodati
AuthorList. AddRange (authors);
                                           pomoću Add i
                                            AddRange
                                              metode
```

Ubacivanje elementa u listu

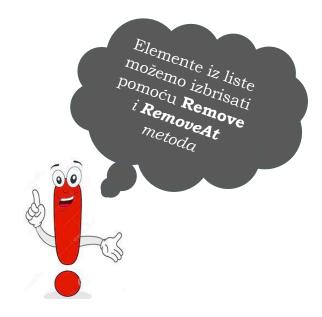
• Pomoću metode *Insert* možemo da ubacimo element na određenu poziciju u listi.

```
var numbers = new List<int>() {10, 20, 30, 40};
numbers.Insert(1, 11); //inserts 11 at 1st index: after 10
foreach(var num in numbers){
   Console.Write(num);
}
```

Pristup elementima liste

```
List<int> numbers = new List<int>() { 1, 2, 5, 7, 8, 10 };
Console.WriteLine(numbers[0]); // prints 1
Console.WriteLine(numbers[1]); // prints 2
Console.WriteLine(numbers[2]); // prints 5
Console.WriteLine(numbers[3]); // prints 7
// using foreach LINQ method
numbers.ForEach(num => Console.WriteLine(num + ", "));//prints 1, 2, 5, 7, 8, 10,
// using for loop
for(int i = 0; i < numbers.Count; i++)</pre>
    Console.WriteLine(numbers[i]);
```

Brisanje elemenata iz liste

Dictionary

- Dictionary (C#) ⇔ HashMap (Java)
- Čuva parove (ključ, vrednost)
  - Ključevi moraju biti jedinstveni i ne mogu biti null
  - Vrednost može da bude null ili duplikat
  - Vrednosti se pristupa prosleđivanjem povezanog ključa
- Element se čuva kao KeyValuePair<TKey, TValue> objekat.

Kreiranje rečnika i dodavanje elemenata

```
IDictionary<int, string> numberNames = new Dictionary<int, string>();
numberNames.Add(1, "One"); //adding a key/value using the Add() method
numberNames.Add(2, "Two");
numberNames.Add(3, "Three");
//The following throws run-time exception: key already added.
//numberNames.Add(3, "Three");
foreach(KeyValuePair<int, string> kvp in numberNames)
    Console.WriteLine("Key: {0}, Value: {1}", kvp.Key, kvp.Value);
//creating a dictionary using collection-initializer syntax
var cities = new Dictionary<string, string>(){
    {"UK", "London, Manchester, Birmingham"},
    {"USA", "Chicago, New York, Washington"},
    {"India", "Mumbai, New Delhi, Pune"}
};
foreach(var kvp in cities)
    Console.WriteLine("Key: {0}, Value: {1}", kvp.Key, kvp.Value);
```

Pristup elementima rečnika

Izmena rečnika

```
var cities = new Dictionary<string, string>(){
    {"UK", "London, Manchester, Birmingham"},
    {"USA", "Chicago, New York, Washington"},
    {"India", "Mumbai, New Delhi, Pune"}
};
cities["UK"] = "Liverpool, Bristol"; // update value of UK key
cities["USA"] = "Los Angeles, Boston"; // update value of USA key
//cities["France"] = "Paris"; //throws run-time exception: KeyNotFoundException
if(cities.ContainsKey("France")){
    cities["France"] = "Paris";
```

Brisanje elemenata iz rečnika

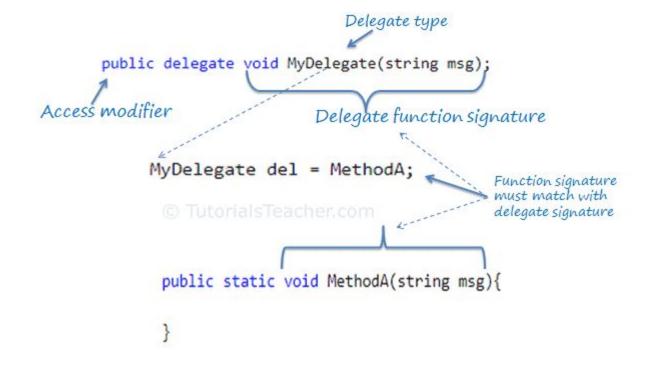
```
var cities = new Dictionary<string, string>(){
    {"UK", "London, Manchester, Birmingham"},
    {"USA", "Chicago, New York, Washington"},
    {"India", "Mumbai, New Delhi, Pune"}
};
cities.Remove("UK"); // removes UK
//cities.Remove("France"); //throws run-time exception: KeyNotFoundException
if(cities.ContainsKey("France")){ // check key before removing it
    cities.Remove("France");
cities.Clear(); //removes all elements
```

HashSet

```
HashSet<int> evenNumbers = new HashSet<int>();
HashSet<int> oddNumbers = new HashSet<int>();
for (int i = 0; i < 5; i++)
    // Populate numbers with just even numbers.
    evenNumbers.Add(i * 2);
    // Populate oddNumbers with just odd numbers.
    oddNumbers.Add((i * 2) + 1);
Console.Write("evenNumbers contains {0} elements: ", evenNumbers.Count);
DisplaySet(evenNumbers);
Console.Write("oddNumbers contains {0} elements: ", oddNumbers.Count);
DisplaySet(oddNumbers);
```

Delegati

- Tip koji predstavlja reference na metode sa određenim potpisom parametara i povratnim tipom. Kada instancirate delegat, onda njegovu instancu možete da povežete sa bilo kojom metodom koja je kompatibilna sa potpisom delegata.
- Koristimo kada hoćemo da prosledimo funkciju kao parametar, a obrađivači događajima nisu ništa drugo do metode koje se pozivaju putem delegata.
- Bilo koju metodu iz bilo koje dostupne klase ili strukture koja odgovara tipu delegata možete da dodelite delegatu.
- Deklarišu se izvan klase upotrebom ključne reči delegate, nakon čega sledi potpis funkcije.
- Kreiranje instance delegata obezbeđuje fleksibilnost, zato što se kreira red metoda koje treba da budu pozvane u određenom redosledu
- Omogućava izvršavanje više akcija istovremeno
- Omogućavaju da implementiramo događaje za slanje poruka između objekata koji ne treba da znaju ništa jedan o drugom

Kreiranje delegata

```
public delegate void MyDelegate(string msg); // declare a delegate
// set target method
MyDelegate del = new MyDelegate(MethodA);
// or
MyDelegate del = MethodA;
// or set lambda expression
MyDelegate del = (string msg) => Console.WriteLine(msg);
// target method
static void MethodA(string message)
    Console.WriteLine(message);
```

Pozivanje delegata

- Mogu da se pozovu na dva načina:
  - Kao funkcija

```
Print printDel = PrintNumber;
printDel(10000);
```

- Pomoću *Invoke* metode
  - Ovaj način nam omogućava da pomoću operatora? proverimo da li neki delegat postoji ili ne pre njegovog poziva.
  - Primer: printDel?.Invoke(10000);

```
Print printDel = PrintNumber;
printDel.Invoke(10000);
```

Delegati kao parametri metode

 Metoda može da ima parametar tipa delegara i može pozvati parametar delegata, kao što je prikazano u datom primeru.

```
public static void PrintHelper(Print delegateFunc, int numToPrint)
{
    delegateFunc(numToPrint);
}
```

Uvezivanje delegata

- Delegati mogu da povezuju više sličnih funkcija
- Funkcija se na delegat dodaje operatorom +, a brisanje iz delegata se radi sa operatorom -

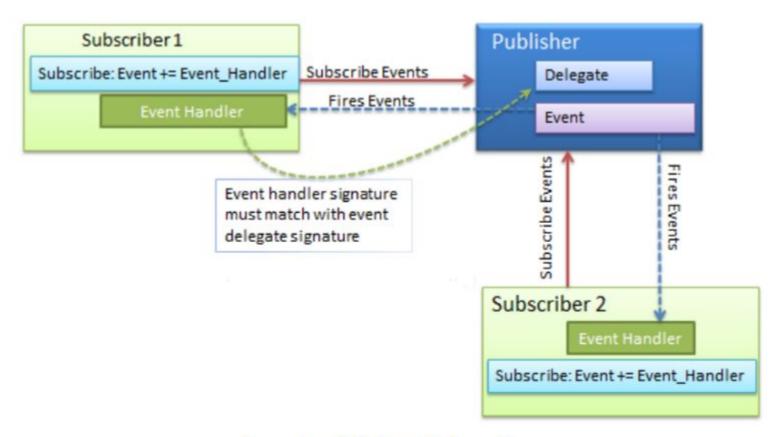
```
Print printDel = PrintNumber;
printDel += PrintHexadecimal;
printDel += PrintMoney;

printDel(1000);

printDel -=PrintHexadecimal;
printDel(2000);
```

Događaji

- Događaj je obaveštenje koje objekat šalje da signalizira da se neka radnja desila. Npr, ako korisnik klikne na dugme kreiraće se događaj.
- Obezbeđuju razmenu poruka između dva objekta.
- Takođe, za događaje može da kažemo da su to enkapsulirani delegati. Delegat definiše potpis za metodu za rukovanje događajima.

Event publisher-Subscriber

Događaji

- Svojstva:
  - Izdavač utvrđuje kada se događaj pokreće, a pretplatnici obrađuju šta će da se desi u odgovoru na događaj.
  - Događaj može da ima više pretplatnika. Pretplatnik može da obrađuje viđe događaja od više izdavača.
  - Događaji koji nemaju pretplatnike se nikada ne priređuju.
  - Obično se koriste za signalizaciju korisničkih radnji, kao što su klik na dugme ili izbor iz menija.
  - Kada događaj ima više pretplatnika, obrađivači događaja se sinhrono pozivaju kada se događaj desi.

Delegati vs događaji

- 1. Delegat je objekat koji se koristi kao pokazivač na funkciju, a događaji su apstrakcije delegata.
- 2. Delegat se deklariše izvan klase (mogu da se definišu i u klasi), a događaj unutar klase.
- 3. Delegati su fleksibilniji.
- 4. Delegati su nezavisni od događaja, a događaji se ne mogu koristiti bez delegata.

- 1. Promenljiva x je sama po sebi lambda izraz
- 2. Ako su λ i x lambda izrazi, onda je λ x, λ lambda izraz poznat kao lambda apstrakcija (definicija funkcije).
- 3. Ako su t i s lambda izrazi, onda je (ts) takođe lambda izraz poznat kao lambda konkretizacija ili lambda primena

Lambda izraz

Telo lambda funkcije se sastoji od samo jednog izraza

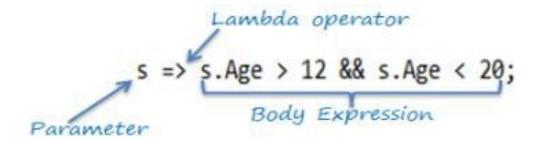
```
(input-parameters) => expression
```

Lambda iskaz

• Telo lambda iskaza se sastoji od više izraza i oni se nalaze unutar vitičastih zagrada

```
(input-parameters) => { <sequence-of-statements> }
```

- Sintaksa lambda izraza
  - Pomoću lambda operatora (=>) odvajamo listu parametara od tela lambda funkcije

• Kada kreiramo lambda izraz, prvo treba da odredimo ulazne parametre i napišemo ih na levoj strani lambda operatora, a izraz ili blok izraza na drugoj strani.

- Ulazni parametri
  - Nema parametara

```
Action line = () => Console.WriteLine();
```

Jedan parametar

```
Func<double, double> cube = x \Rightarrow x * x * x;
```

Više parametara

```
Func<int, int, bool> testForEquality = (x, y) \Rightarrow x == y;
```

- Sa više parametara
  - Lambda izraz može da sadrži više parametara i ako je to slučaj onda se parametri navode u zagradama.

```
(Student s,int youngAge) => s.Age >= youngage;
```

Bez parametara

() => Console.WriteLine("Parameter less lambda expression")

Višelinijski izraz

```
(s, youngAge) =>
{
   Console.WriteLine("Lambda expression with multiple statements in the body");
   Return s.Age >= youngAge;
}
```

- Deklaracija lokalne promenljive
  - Unutar tela lambda izraza mogu da se definišu i lokalne promenljive i one važe samo u opsegu lambda izraza

```
s =>
{
  int youngAge = 18;

  Console.WriteLine("Lambda expression with multiple statements in the body");
  return s.Age >= youngAge;
}
```

Lambda izrazi i delegati

- Lambda izraz može da se dodeli delegatu tipa Func<in T, out TResult>
  - Poslednji tip parametra u funkcijskom delegatu je povratni tip, a ostatak su ulazni parametri

```
Func<Student, bool> isStudentTeenAger = s => s.age > 12 && s.age < 20;

Student std = new Student() { age = 21 };

bool isTeen = isStudentTeenAger(std);// returns false

Parameter type

Func<Student, bool> isStudentTeenAger = s => s.age > 12 && s.age < 20;

Return type of Lambda
expression body
```

LINQ

- Skup tehnologija zasnovanih na integraciji mogućnosti upita direktno u C# jeziku, bez potrebe za poznavanjem izvora podataka.
- Pomoću sintakse upita možete izvršiti:
  - filtriranje
  - sortiranje
  - o grupisanje

```
// Specify the data source.
int[] scores = { 97, 92, 81, 60 };
// Define the query expression.
IEnumerable<int> scoreQuery =
    from score in scores
   where score > 80
    select score;
// Execute the query.
foreach (int i in scoreQuery)
   Console.Write(i + " ");
// Output: 97 92 81
```

Lambda izrazi i LINQ upiti

Lambda izrazi mogu da se kombinuju i sa LINQ upitima pomoću funkcijskih delegata

```
IList<Student> studentList = new List<Student>(){...};
Func<Student, bool> isStudentTeenAger = s => s.age > 12 && s.age < 20;

var teenStudents = studentList.Where(isStudentTeenAger).ToList<Student>();
```

Deterministički object cleanup

- Oslobađanje resursa kojima ne upravlja runtime, kao što su veze ka bazi podataka.
- Implementacija interfejsa IDisposable i upotreba metode Finalize.
- Smernice za upotrebu metode finalize:
  - Implementirati je samo nad objektima koji zahtevaju završetak, zato što ponekad možemo implementacijom ove metode da pogoršamo performanse.
  - Implementacija interfejsa *IDisposable* kako bi omogućili izbegavanje pozivanja metode *finalize*.
  - Finalize metoda bi trebala da bude privatna metoda, a ne javna.
  - Trebala bi da oslobodi sve resurse koje zauzima objekat za koji se poziva, ne sme da se odnosi na druge objekte.
  - Ne treba je pozivati nad objetkom, ako nije direktna instanca klase, nego iz metode *finalize* klase izvedenice pozovite metodu *finalize* iz roditeljske klase.

Deterministički object cleanup

- IDisposable interfejs se koristi za determinističko otpuštanje resursa. On sadrži dve Dispose metode od kojih je jedna private, a druga public.
  - Metodu public Dispose će pozvati programer, koristeći tip koji implementira ovaj interfejs. Svrha ove metode je da oslobodi resurse kojima se ne upravlja, izvrši generalno čišćenje i ukaže da finalizator, ako postoji, ne mora da se pokrene.
  - Metod private Dispose sa parametrom bool se koristi interno za implementiranje otpuštanja resursa. Potrebno
    je da se provere parametar disposing i oznaka disposed, jer, ako je završni metod već pokrenut, treba da se
    otpuste samo neupravljeni resursi.
- Da bi ste bili sigurni da je javna metoda *Dispose* pozvana potrebno je da koristite *using* iskaz.

```
using (Resurs r = new Resurs(this))
{
    r.uradiNesto();
}
```